

viite TEM:n lausuntopyyntö TEM/503/03.01.01/2017, päivätty 5.3.2018

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja TE-toimiston lausunto hallituksen esityksestä julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden väliaikaista järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja TE-toimisto ovat yhdessä koonneet tähän lausuntoon keskeiset näkemyksensä hallituksen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden väliaikaista järjestämistä koskevasta esityksestä.

Hallituksen esityksen lähtökohta valmistella tulevien kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista ennen muutosten voimaan tuloa vuonna 2020 on sinällään hyvä. Toteutuessaan hallituksen esitys muuttaa palveluntuottajan roolia julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottamisessa merkittävästi verrattuna nykytilanteeseen. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja TE-toimiston näkemyksen mukaan esitys julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden väliaikaiseksi järjestämiseksi tuo isoja kehittämishaasteita niin palvelumarkkinoilla toimiville palveluntuottajille kuin TE-toimistoille ja ELY-keskuksille palvelujen hankkijoina ja järjestäjinä. Esitämme, että tähän lausuntoon tiivistetyt kehittämistarpeet huomioidaan suunnitelmallisesti ja valtakunnan tasoisesti, jos lakiesitys hyväksytään.

Samalla pyydämme kiinnittämään huomioita siihen, että voimaan tullessaan laki julkisten työvoima- ja elinkeinopalvelujen järjestämisestä on voimassa hyvin lyhyen aikaa - tulevatko esitetyt muutokset olemaan voimassa riittävän pitkään, jotta työvoima- ja yrityspalvelumarkkinoita on todelliset mahdollisuudet kehittää. Lakimuutoksen tavoitteitten saavuttaminen näin lyhyessä ajassa vaatii näkemyksemme mukaan tässä esitettyjä kehittämistoimia seuraavien haasteiden voittamiseksi.

Palvelumarkkinoilla toimivien tuottajien kehittämishaasteet

Julkisessa työvoima- ja yrityspalvelulaissa määriteltyjen palvelujen siirtäminen palveluntuottajan vastuulle asettaa palveluntuottajien osaamiselle uusia vaatimuksia. Palveluntuottajat tarvitsevat perehdytystä/koulutusta, jotta julkisessa työvoima- ja yrityspalvelulaissa asetetut palvelujen tavoitteet ja edellytykset toteutuvat myös suunnitellun lakimuutoksen jälkeen. Esimerkiksi työkokeilu nähdään usein yhteistyökumppaneiden kanssa käydyissä keskusteluissa välineenä työkokemuksen kartuttamiseen, joka ei kuitenkaan ole JTYPL:ssa palvelulle asetettu tavoite.

Lakimuutos toisi palveluntuottajille käyttöoikeuden viranomaisen rekisteriin eli TE-toimistojen URA-järjestelmään. Samalla kun palveluntuottajien ja viranomaisten mahdollisuus käyttää yhteistä asiakasjärjestelmää luo mahdollisuuden tehostaa asiakaspalvelua esim. vähentämällä tarvetta asioiden raportointiin viranomaiselle vain tietojen kirjaamista varten, luo pääsy

asiakastietojärjestelmään myös uusia osaamisvaatimuksia palveluntuottajille. Tietosuojan ja -turvallisuuden tulee olla asianmukaisella tasolla myös palveluntuottajien käyttäessä em. järjestelmää.

Palvelun hankkijoiden ja järjestäjien kehittämishaasteet

Palveluntuottajien ohella myös ELY-keskukset ja TE-toimistot tarvitsevat lisää osaamista esitetyn lakimuutoksen tavoittelemien positiivisten vaikutusten toteutumiseksi. Esityksen mukaan TE-toimisto viime kädessä vastaa siitä, että julkisessa työvoima- ja yrityspalvelulaissa tulevat tehtävät hoidetaan lain mukaisesti (esityksen 2 luku 9§), vaikka ao. palvelu olisi hankittu joltakin palveluntuottajalta. Hankintasopimuksissa tulee esityksen myötä huomioitavaksi viranomaisen vastuun siirtämiseen liittyviä kysymyksiä. ELY-keskuksissa ja TE-toimistoissa on työvoima- ja yrityspalveluiden hankintasopimukseen perehtynyt juridista osaamista hyvin rajatusti. Sopimusten sisältöihin ja sen myötä sopimusten laatijoihin kohdistuvat uudet vaatimukset on syytä huomioida valtakunnallisella kehittämissuunnitelmalla, joka toimeenpannaan samanaikaisesti lakimuutoksen kanssa. Sopimusten sisällölliseen kehittämiseen ehdotamme alla olevien perustelujen mukaisesti liitettäväksi myös sopimusten toteutumisen seurannan kehittämisen. Jos osaamisen kehittämistarpeet jätetään huomioimatta, on esityksen tavoitteiden saavuttaminen epätodennäköistä.

Sopimusten juridisen sisällön kehittämisen ohella myös sopimuksessa sovitun palvelun toteutumisen seurannan keinoja on kehitettävä, koska laki-esityksen mennessä läpi aiempaa isompia kokonaisuuksia asiakaspalvelusta ja myös viranomaistehtäviin liittyviä sisältöjä on mahdollista siirtää palveluntuottajan vastuulle. Tällä hetkellä palvelun laatua seurataan valtaosin palvelun jälkeen kerättävällä palautteella ja spontaanien asiakasreklamaatioiden avulla.

Palveluntuottajien roolin ja osaamisvaatimusten laajentuminen nostanee myös hankittavien palvelujen hintaa. Miten varmistetaan se, että julkisten työvoima- ja elinkeinopalvelujen hintataso ei karkaa ja heikennä palvelujen tarjontaa työnhakijoille. Maakunnille siirtyvän palvelujen järjestämisvastuun tukemiseksi esitämme tähän lakimuutokseen liitettäväksi kustannustehokkuusseurantaa, jolla olisi mahdollisuus vertailla palvelujen järjestämisen kustannuksia erilaisilla palveluntuottamisen keinoilla.

TE-hallinnon asiakastietojärjestelmän avaamisessa palveluntuottajille tulee hyödyntää alueellisten työllisyyskokeilujen kokemuksista em. asiakastietojärjestelmän käytössä. Alueellisilla työllisyyskokeiluilla on oikeudet kokeilunsa piiriin kuuluvien asiakkaiden tietoihin. Kokeilut eivät kuitenkaan pysty TE-hallinnon asiakastietojärjestelmässä tekemään tarvittavia toimia asiakkaan ohjaamiseksi esim. erilaisiin valmennuspalveluihin, koska em. toimen yhteydessä näkyvillä olisi myös muiden kuin kokeilun asiakkaiden tietoja. rajoitetut oikeuden asiakastietojärjestelmään ovat siis tuoneet rajoitetut mahdollisuudet käyttää järjestelmää, josta aiheutuu puollonkauloja käytännön asiakastyöhön.

Palveluiden hankkimiseen liittyvät tuottajien ja järjestäjien yhteiset kehittämishaasteet

Työnhakijoiden motivoiminen hakeutumaan palveluihin ja kiinnittymään erilaisten palveluiden asiakkaiksi on viime vuosilta kertyneiden kokemusten mukaan hyvin haastavaa. Varsin yleinen ja palveluntuottajien kanssa yhdessä useimmiten toimivaksi todettu toimintamalli on ollut velvoittaa työnhakija osallistumaan palveluinfoon, jossa työnhakija on kohdannut palveluntuottajan/palveluntuottajat ja palveluun sitouttaminen on ollut mahdollista. Jos työnhakija on laiminlyönyt infon, on seurauksena ollut työnhaun katkeaminen (JYTPL 2 luku 1§:n kohta 2). Tehokas palveluihin ohjaaminen on ostopalveluin järjestettävien palveluiden yleistyessä aikaisempaakin tärkeämpää, joten TE-toimiston mahdollisuus velvoittavasti määrittellä työnhakijan asiointin tavat tulisi säilyttää hallinnollisilta toiltään mahdollisimman kevyenä, ilman esim. selvityspyyntömenettelyä, jossa tapauskohtaisesti tutkittaisiin saapumatta jättämisen syitä.

TE-toimistojen tarjoamien palvelujen hankintaa on kehitetty viime vuodet siihen suuntaan, että ostopalveluilla hankitaan tuloksia, ei suoritteita. TE-palvelujen kohdalla on kuitenkin koettu vaikeaksi tulosten määrittäminen erityisesti vaikeammassa työmarkkina-asemassa olevien osalta, joiden kohdalla palvelun on epärealistista odottaa palvelun johtavan työhön menoon. Myös saavutettujen tulosten esim. työllistymisen todentaminen luotettavasti on vaikeaa. Pääsääntöisesti tulospalkkion maksamisen lähtökohta on palveluntuottajan ilmoittamat työllistymiset, joita pistokokeenomaisesti voidaan tarkistaa pyytämällä esim. työsopimus nähtäväksi.

Jotta palveluntuottajat kiinnostuvat myös vaikeammin työllistyvistä työnhakijoista tulisi TE-palveluissa pystyä määrittämään myös muita tuloksia kuin työllistyminen tai joissain tapauksissa käytetty sijoittuminen TE-hallinnon muihin palveluihin. Ostopalvelujen käytön lisääminen edellyttää lisäksi sitä, että tulokset on mahdollista todentaa luotettavasti siten, että tulosten esiinsaaminen ei vaadi sen enempää palveluntuottajalta kuin palvelunhankkijaltaakaan kohtuutonta työpanosta. Ehdotamme, että tulosten määrittelyn ja mittaamisen kehittämiseen panostetaan lakimuutoksen yhteydessä valtakunnallisella kehittämishankkeella, jota toteutetaan markkinavuoropuheluna yhdessä potentiaalisten palveluntuottajien kanssa.

Turussa 4.4.2018

Kjell Henrichson
TE-toimiston johtaja

Timo Metsä-Tokila
strategia- ja asiakkuuspäällikkö